

BOJEVNIK

Eno izmed najvažnejših vprašanj

Skrb za brezposelne

Problem brezposelnosti je danes nedvomno eden najresnejših socialnih, pa tudi gospodarskih problemov. V našem listu hočemo temu vprašanju posvečati najskrbnejšo pažnjo, ker vemo, da spada taka pažnja k pozitivnemu delu za dobrobit našega delovnega človeka, pa naj bo ta iz vrst ročnega ali duševnega delavstva.

Povedali smo že, da je organizirano in stalno skrb za brezposelne prištevati k osnovnim in najglavnejšim dolžnostim države, ker mora biti vse prizadevanje države usmerjeno le k cilju, da ima vsak državljan zagotovljen svoj življenjski obstoj. Vedno se moramo zavedati, da bo problem brezposelnosti iz dneva v dan bolj pereč in tem resnejši, čim bolj napreduje naša populacijska politika, ki mora svojo nalogo videti v gospodarskem, v moralnem in v številčnem jačanju narodove celine. Danes so meje navzven zaprte, ker ni države, v kateri ne bi pošast brezposelnosti trkala na vrata državljanov. Države so nujno prisiljene, da uvajajo autarkično politiko in da store vse, da število svojih brezposelnih državljanov zmanjšujejo. Naša domača socialna politika se ne more zanašati na neki naravni odtok odvisnih in doraščajočih delovnih sil preko mej države. Dogodki so nas morali prepričati, da more naš delovni človek dobiti potrebno zaposlitev samo v mejah naše lastne države.

Vidimo še več, da namreč naši sedanjí izseljenci zapuščajo pod silo razmer delo v tujih državah in da se kot izgnanci vračajo domov, in to celo iz naših prijateljskih držav. Ne bi bilo težko izračunati in državna statistična služba bi morala o tem voditi najvestnejši račun, koliko svežih delovnih sil letno dorašča in koliko jih zaradi onemoglosti ali smrti odide iz delovnih prostorov. Številke bi pokazale strašno dejstvo, da je armada brezposelnih stalno večja, da so delovni prostori vedno tesnejši in da nam je potrebno več zraka.

Pri reševanju problema brezposelnosti nismo dospeli niti tako daleč, da bi imeli o dejanskem obsegu brezposelnosti, ki vlada pri nas, točno statistično sliko. Številke, ki nam jih objavljajo Borze dela ne pomenijo ničesar in ne dajo niti malo znakov o dejanskem položaju na delovnem trgu. Bolje bi bilo, ako Borze dela svojih številkih sploh ne bi objavljale, ker bi na ta način vsaj preprečile zmote, v katere pride javnost, ako gleda netočne številke. Borz dela se poslužuje prav neznamen delovnih moči v glavnem samo oni brezposelni, ki žive na sedežih teh borz. Zato ni čuda ako vsak po svoje ocenjuje število brezposelnih in da vidimo zelo različne številke. Koristno in trajno uspešno reševanje problema brezposelnosti pa je seveda brez zanesljivih številkih nemogoče. Nujno zaidemo v takozvano politiko »tje v en dan«, ki zahteva razmeroma veliko sredstev, učinka pa ne prinaša.

Teško je pričakovati, da bi pri danjih razmerah mogli organizirati vse državno statistično službo o stanju brezposelnosti, ker za vse te velike socialne potrebe na eni strani ni razumevanja, na drugi strani ni kvali-

ficiranih uradniških moči, manjkajo pa tudi denarna sredstva. Toda pasivno ob strani stati ne smemo ako nočemo dokazati, da je za nas problem brezposelnosti neka sicer sitna in neprijetna postranska stvar ki pa še daleč ni tako važna, kakor je n. pr. sestava cestnih odborov. Problem brezposelnosti je zlasti za dravsko banovino morda najvažnejši gospodarski in socialni ter tudi upravni problem. Toda rešujemo ga samo z »bednostnim fondom«, ki je postal neke vrste tajni fond, ki služi za vse-mogoče potrebe, za trenutne krparije, za osebne usluge eni in drugi osebi, jedra brezposelnosti se pa ne dotakne. Bednostni fond računov javnosti ne polaga, kakor da ta fond ne bi živel samo in izključno le iz javnih sredstev. Ni čuda, ako delavstvo in nameščenstvo v tem fondu ne vidi sredstva, ki naj služi sistematični borbi proti brezposelnosti.

moramo bansko upravo dravske banovine, da pri sedanjí težki situaciji ni našla za potrebno, da organizira vsaj zanesljivo statistično službo o brezposelnosti med intelektualci in delavci in pa tudi med kmetiskim ljudstvom. Brez sistema in brez vpogleda v bodočnost polnimo naše srednje in strokovne šole in niti malo nimamo jasnosti, kam s tem naraščajem. Niti absolutni tekstilne šole v Kranju ne dobe kruha, čeprav so to prvi pionirji naše domače tekstilne industrije, ker jim do kruha ne puste inozemske »nepogrešljive« delovne moči. Nikjer ni opaziti energičnega in resnega vodstva od zgoraj navzdol. Ostali smo pri skromnih poskusih pri ustanavljanju »poklicnih posvetovalnic«.

Na ljubljanski univerzi je vpisanih okoli 1800 slušateljev. Ogromno večino tvorijo Slovenci, kri pričakujejo, da bodo dobili kruha v ožji domovini. Vsako leto zapušča univerzo okoli 400 slušateljev. Kdo jim zna povedati, koliko konceptnih mest ali profesorskih ali inženjerskih mest bo približno letno izpraznjenih, da jih zasede mladi rod?! V Sloveniji imamo približno 100.000 oseb zavarovanih pri javnih socialno-zavarovalnih ustanovah, kar pomeni okoli 10 odst. prebivalstva. Ta številka je postala stacionarna, kar znači, da je le neznamen del novih delovnih moči dobil zaposlitev, ker je izločitev onemoglih znatno manjša, kakor pa znaša prirastek novih delovnih rok.

Nočemo biti demagogi, ker se prav dobro zavedamo težav, ki tiče v tem problemu. Toda upravičeni pa smo ugotoviti da problemu brezposelnosti ne moreta biti kos samo Delavska zbornica in Borza dela s svojimi skrajno skromnimi sredstvi. Tudi se problem ne tiče samo teh dveh ustanov. Problem spada k najbolj življenjskim dolžnostim delokroga banske uprave! Banska uprava ima dovolj pravnih in moralnih sredstev, da problemu brezposelnosti v banovini stopi bliže in to vprašanje spravi z mrtve točke in ga zapelje na tir, ki mora počasi peljati k cilju pozitivnih uspehov. Na banski upravi imamo za razne resore organizirane velike oddelke in prav je to — toda problem brezposelnosti pa nima niti svojega referenta. In tu se reševanje problema začne, ker je za vse probleme potrebna v prvi vrsti deبرا volja!

Slovenska fronta je izpregovorila

V našem kmečkem in delovnem ljudstvu je mogočno odjeknila nedeljska proslava v Lesičnem pri Pilštajnu. Iz vseh bližnjih in daljnih krajev so se pomikale proti Lesičnemu procesije našega podeželskega ljudstva,

Med temi procesijami in za njimi pa so hiteli lojtrski vozovi, vsi okinčani

Da, celo kolesa so okinčali s smrekovimi vejicami. Poedini vozovi, ki jim je sledilo po več voz, pa so imeli tudi napise, kakor »Slovenska fronta Slivnica«, »Slovenska fronta Rogaska Slatina«, »Slovenska fronta Rogatec« itd. Poleg napisov so sedeli stasiti kmečki fantje

Enako okrašeni so bili tudi avtobusi. Privozili so iz najoddaljenejših krajev. In med njimi avtomobili. Bila jih je nepregledna vrsta.

Še številnejše so bili zastopani kolesarji. Zdelo se je, da so prihiteli iz vseh krajev Slovenije. Videli si jih celo iz Prekmurja in Bele Krajine.

In vsi so bili praznično razpoloženi. Vsi so se zavedali, da je prišel odločilni dan, ko se razpode megle in se pokaže jasen solnčni dan.

Ta se je tudi pokazal. V izredno lepem solnčnem dopoldnevu so se končno zbrale v Lesičnem ogromne množice našega slovenskega ljudstva in nestrpno pričakovale prihoda bratov Hrvatov.

Tako pri Gubensku kakor pri Kolarju je bilo postavljenih več slavolokov z napisi:

»Ponosna bodi slovenska kmečka hiša, ki si dala očeta voditelja kmečkega naroda!«

»Živel naš rojak — vodja kmetov dr. Vladimir Maček!«

Krasna sta bila tudi dva slavoloka pri Kolarju:

»Živela kmečka sloga! — Le vkup, le vkup uboga gmajna!«

Kot je povedal napis pri enemu teh slavolokov, so pomagali postavljati

kmetom slavoloke delavci, zaposleni pri gradnji ceste Lisično-Virštajn.

Največja gneča je bila pri zadnjih dveh slavolokih, kjer je pričakoval kolono avtobusov iz Zagreba pripravljani odbor za vzdavo spominske plošče z narodnim poslancem dr. Doboviškom na čelu.

Kljub velikim ljudskim masam pa je treba poudariti, da je naravnost vzorno skrbela za red množica rediteljev.

Okoli pol 11. dopoldne je privozil na kolesu kmečki fant-reditelj in naznanil prihod bratov Hrvatov. Njihova kolona avtobusov se je zakasnila, ker so jim v vaseh, skozi katere so vozili, prirejali burne manifestacije. Kolona se je ustavila v Pilštajnu, kjer so Hrvati izstopili in korakajo sedaj proti Lesičnemu.

Kmalu po tej novici so se prikazali na ovinku bratje Hrvati,

v prednjih vrstah z možmi, preizkušenimi v trpljenju in težkih žrtvah v povojnih letih. Med njimi ji je bilo mnogo v lepih hrvatskih narodnih nošah.

Z bližnjega hriba so se začeli oglašati njim v pozdrav topiči. Velike mase našega ljudstva pa so kakor elektrizirane vzklikale: »Živio bratje Hrvati!« »Živijo!«

Ko se je poleglo to viharo pozdravljanje, jih je pozdravil v imenu pripravljalnega odbora kmet Andrej Turnšek. »Sprejmite prisrčne pozdrave slovenskega kmeta, ki Vam ponosen stiska roke«, je dejal »videč, s koliko ljubeznijo ste prihiteli med nas! Ponosen sem, ko čutim, kako Vam utripljejo srca v eni sami veliki, vroči bratski ljubezni... Na slovenskih tleh stoji hiša očeta velikega kmečkega voditelja dr. Vladimira Mačka. V tem vidim znamenje in opomin vsem, da moramo hoditi skupno pot, če hočemo doseči zadovoljnost in srečo. Obljubljam Vam ljubezen za ljubezen, zvestobo za zvestobo in Vam kličem iz vsega srca: Dobrodošli nam bratje! Živeli!«

Množice so se pridružile temu voščilu z viharnim vzklikanjem. Videli smo v prvih vrstah bratov Hrvatov može, ka-

kor dr. Pernarja, dr. Schola, dr. Reberskega, Belaka, Jambreca, Jančičovića, Bakovića, Ivičića, Majerja in še toliko drugih, ki so nam ginjeni odzdravljali.

Godba iz Zagreba je nato zaigrala našo in hrvaško himno in ves spreved je krenil med streljanjem s topiči in navdušenimi vzkliki bratom Hrvatom in slovenski fronti proti rojstni hiši inž. Janeza Mačka, kjer se je že kar trlo ljudstva.

Svečanost je otvoril predsednik pravljalnega odbora dr. Rudolf Dobovišek. V svojem pozdravnem govoru je naglašal:

Ko ste se zbrali, dragi kmetje in kmetice in mili gostje, v tem skromnem Lesičnem, zapomnite si dobro to skromno, s slamo krito kmečko hišico, v kateri se je pred 90 leti rodil ubogi kmečki fantiček, ki se je v pomanjkanju in s trpljenjem boril v tujih nemških šolah, a s slovensko vztrajnostjo in pridnostjo končal svoje študije in dosegel svoj inženjerski poklic. Po končanih študijah mu njegovo slovansko čustvo ni dopuščalo, da bi služil nemškemu avstrijskeemu gospodarju, ampak je šel med brate Hrvate. Tam je razvil vse svoje strokovne sposobnosti in ustvaril v gradbi cest sebi večni spomenik. Med Hrvati se mu je rodil sin Vladimir, od mladosti sobojevnik pokojnega Stjepana Radića, neustrašen borec za pravice kmečkega ljudstva in današnji vodja vsega hrvaškega naroda.

Ko smo danes zbrani hrvaški in slovenski kmetje pri tej skromni kmečki hiši, nam pohitijo iz naših src v nebesa tihi vzdihljaji hvaležnosti velikemu pokojniku: »Bog mu daj večni mir in pokoj! Slava mu!«

Tebe, ljuba naša slovenska kmečka hišica, pod koje krovom se je rodil veliki pokojnik, pa ne moremo lepše pozdraviti, kakor z našo narodno pesmico:

»Oj hišica očetova,
Bog živi Te!«

Današnji veličastni zbor slovenskih in hrvaških kmetov, ki so se v tisočih zbrali ob spominu na blagopokojnega Janeza Mačka, naj potrdi neizbrisno in za večno zgodovinsko dejstvo:

Za dr. Doboviškom je govoril Dragan Belak, ki je prikazal trnjevo življenjsko pot inž. Mačka. Doma v Pilštajnu je dovršil tri razrede ljudske šole, četrtega pa v Celju. Ta razred je bil nemški in si lahko predstavljamo, kako mu je bilo težko, posebno še, ker je moral živeti ves mesec ob enem samem goldinarju, kolikor so mu lahko poslali z doma. V Celju je dovršil tudi tri razrede realke in je še na stara leta rad pripovedoval, da do svojega 18. leta ni bil nikdar sit. Nekoč je bil z bratom Pavlom tako lačen, da sta šla v vojaški magazin prosit kruha. Dobila sta tako trd hleb, da ga ni bilo mogoče razrezati. Zato sta šla na dvorišče in ga s sekuro razsekala na drobne kose in razmočila v vodi. Pravil je, da je bila prav imenitna večerja.

V Gradcu na višji realki se mu je že boljše godilo, ker je imel več instrukcij. V Gradcu je dovršil realko in tehniko.

Na te življenjske podatke je nainizal Belak nekaj splošnih misli, ki so vzbudile navdušeno prtrjevanje.

Da so velike ljudske množice istih misli z govorniki, se je pokazalo pri vseh nadaljnjih govorih. Govorili so gospa Stipetičeva, žena vseučiliškega rektorja v Zagrebu, po rodu Slovenka,

ga. Zdenka Smrekarjeva, po rodu Slovenka, in dr. Bankovič, narodni poslanec iz Jastrebarskega. Svečanost je zaključil narodni poslanec dr. Dobovišek, ki je naglašal brezkompromisnost in zaključil govore z vzkliki: »Živela slovenska fronta!« »Živel dr. Maček!«

Tako med poedinimi govori kot po zaključku so peli pevski zbori slovenske in hrvaške domoljubne pesmi, godbe pa igrale.

vpliva razdorno na življenje ljudstva. Vendar pa kljub vsem grozečim pojavom ne smemo biti malodušni; vedeti moramo, da široke ljudske množice niso željne samomora. One so proti vsaki pustolovski politiki, ki bi se vodila na njihov račun in proti njihovemu, življenja željnemu instinktu. To spoznanje naj nas vzpodbuja in hrabri, da vse svoje sposobnosti postavimo v službo miru. Ni dovolj, da nam samo en dan v letu služi za propagando miru; vlogo 11. novembra moramo raztegniti na vse leto in delati zanjo s podvojeno vztrajnostjo in močmi.

Da, slovenski bojevniki! Tudi naše kmetije so kot prežeče predstraže, vedno pripravljene na zlo in na božja zna-

menja na nebu- Res, da je krvavi bojni ples pred 17 leti že minul, toda še vedno begajo sive povojne sence po polju; še vedno se iz dalje dviga dim, iz katerega se obrisuje trd bojevniki obraz. Ta izmučeni obraz prosi, roti ter s svojim žgočim pogledom priklepa nase svojo kri, svojo nado — cvetočo slovensko mladino!... Oj, mučenik, mladina razume tvoj smrtni krik, razume pa tudi grozo, ki ti je zapisana v votlih očeh! Mladina vstaja, ter ti prinaša bodečega trnja in rdečih rož... Slovenska mladina kliče vsej ostali mladini širom sveta: »Proč z vojno! Delajmo za mir; saj s tem bomo delali za blaginjo in srečo narodov in trpečega človeštva! Živel mir!«

Za politične svoboščine naših žen in deklet!

Naša jugoslovanska žena zavzema v našem narodnem, socialnem in političnem življenju tako važno mesto, da smatram že za nujno potrebno, da spregovorim o tem važnem problemu tudi na tem mestu par skromnih besed. Saj je ravno ona v svojem vzvišenem materinstvu tisti neusahljivi živi vir, iz katerega so se porajali naši največji junaki in misleci, ki so se odlikovali v naših stoletnih borbah za svobodo in za osamosvojitve, ter v vsem ostalem javnem življenju. Primeri zvestobe, junaštva in mučeništva, doprinešeni v gigantski borbi za dosego narodnih pravic, so tako mnogoštevilni in divni, da ni zgolj izraz kavalirstva trditev, da je narodna in politična dozorelost naših žen in mater že od davno preteklih dni dalje z moškim povsem — enaka. Še več! Pri reševanju naših najtežjih socialnih vprašanj nam je služila njena tiha požrtvovalnost in plemenita ljubezen vedno lahko v najsvetlejši vzgled!

Mnogoštevilne socialne ustanove in njeno vsestransko udejstvovanje na humanitarnem področju, vse to postavlja našo ženo v tako čisto, žarko luč, da morejo pred njo obleteti vsi papirnati socialni zakoni, ki so bili izdani v znamenju mastnih plač in dnevnice. Skratka: prav pri reševanju naših najtežjih narodno-socialnih teženj in potreb je imela naša žena največ umevanja in nevenljivih zaslug! Vse to je jasno kakor na dlani; le kdor je skrajno surov in brezčuten v svojem srcu, bi mogel trditi drugače ali morda celo nasprotno! Za to požrtvovalno udejstvovanje bi morali biti naši jugoslovanski ženi vsaj toliko hvaležni, da ji v bodoče ne bi več krtili vsaj najosnovnejših državljskih pravic. Mar smo res tako ozkosrčni, da bi nam še v »prosvitljenem« 20. stoletju in to še v lastni svobodni državi morale ostajati naše poštene državljanke le navadne duhovne — sužnje?!

Za vzgled si vzemimo modernejše države, kjer je državljska in politična popolna enakopravnost med obema spoloma že davno izvedena do kraja! Že potoki črnila so se prelili pri nas doslej radi tega perečega vprašanja in mnogokrat se je naše žensko povzdigovalo v deveta nebesa. Kljub temu pa so naše žensko naši vodilni politiki v javnem in političnem življenju dosledno obdajali z visoko umetno ograjo, kakor bi bile kake haremske sužnje! Tem zastarelim barbarskim nazorom je treba napovedani energičen boj, ki ga moramo zmagovito dobojevati za vsako ceno! Zakaj prav sedanja kritična doba,

ki jo čutimo silno trdo in bolešno vsi brez razlike spola, zahteva od nas, da imej pri ustvarjanju in izgraditvi naše skupne bodočnosti tudi naše zavedno žensko svobodno roke in svojo odločevalno besedo. Skrb za ohranitev našega zdravega, krepkega rodu bodi že po naravnem materinskem čustvu ena prvih in glavnih nalog naše jugoslovanske žene.

Jasno pa je, da ji moramo nuditi poleg teh dolžnosti tudi vsaj temeljnih državljskih pravic. Zaveš in čut neolčljivega tovarištva zahtevata, da posvečamo v skupni borbi za napredek, izpopolnitev in procvit naroda tudi upravičenim težnjam naše žene najgloblje umevanje in vso pozornost! Predvsem ji moramo dati možnost dostopa in popolnega razmaha tudi v našem političnem življenju! Trditev, da je njeno mesto samo v kuhinji in spalnici, je brez vsake podlage in smešna, ko pa vendar vsi prav dobro vemo, da se naša žena udejstvuje že povsem samostojno v raznih življenjskih poklicih! Dejstvo pa je tudi, da je naše zavedno in pošteno žensko veliko bolj upravičeno sodelovati v našem javnem političnem življenju, kakor pa mnogi — krivonosni inportirani priskledniki in koritarji. Nedvomno je velika krivica, da ona zavedna slovenska žena, ki se je izrekla ob času »majske deklaracije« pod najhujšim tujim pritiskom javno za svobodno in neodvisno Jugoslavijo, po zaslugi raznih naših politikov, katerih usta so bila vedno prepolna najpestrejših demokratičnih gesel in krilatic, ne uživa niti temeljnih političnih in državljskih pravic!

Zato pa v času, ko ustvarjamo novo veliko dobo v našem narodnem in državnem življenju, ne smemo prezreti našega narodno zavednega žensktva, ter njenih pravic, če hočemo v resnici do kraja izvršiti svoje zvišeno demokratično poslanstvo. Zato moramo tudi njo prirediti v naše slovenske vrste ter jo spoštljivo vzljubiti radi njene požrtvovalnosti in samozatajevanja kot svojo resnično tovarišico in sestro! Kajti zavedati se moramo, da tudi ona doprinaša v isti meri svoj krvni in denarni davek domovini na oltar! Dolžnost, zlasti našega zavednega slovenskega žensktva pa je, da nas v tej skupni borbi za zmago socialne pravičnosti in demokracije po vseh svojih močeh podpira, da tako dospemo do čimprejšnje zmagel!

Živela skupna slovenska fronta! Pozdravljena — sestree!

Zaupanje so zapravili

Pričelo se je zopet med našim narodom nekako pritajeno pa tudi javno politično prerivanje in celo prerivanje, ki ga je bivši prosluli režim tako spretno »irracionaliziral« in spravil ob kredit. Ljudje se začudeno povprašujejo, ali se bo stara lajna iznova pričela? Vse, kar je bilo pametnega in poštenega se je namreč »nazaj potegnilo« ter se s politiko sploh ni več ukvarjalo. O politiki so pač zadobili svoje mnenje. Nekateri bolj korajžni so celo rekli »politika je k... in prav so imeli. Hudo bni duh te preklicane politike še vedno bdi, kakor pošast nad obupanim narodom. Prihaja namreč iz mesta na deselo.

Nihče, ki ne misli s svojo glavo in ni bil poslanec, minister ali politični pri-ganjač, ne more trditi, da mu je dose-danja »politična šola« le količkaj koristnega doprinesla. Trdno prepričan je gotovo le o tem, da mu je dosesdanja politika ogromno škodovala. Vse, kar so ti ljudje vzeli v roke, je prej ali slej vzelo slab konec. Primerov je dovolj.

Pustimo krizo pri miru! Tej smo se hočeš nočeš morali privaditi, zlasti ko še pravijo, da je svetovnega značaja. Ali, da je naš delaven in pošten narod nekako otrpnil in postal nezaupljiv še bolj kakor kdaj poprej, da je javna morala padla tako nizko, da je šlo edinstvo skoraj rakom žvižgat, zavlada-

Lojze Smolej — Borovec:

K dnevu miru 11. novembra!

Predstavimo si, da bi vsi angleški vojaki, ki so padli v svetovni vojni, marširali po cesti mimo nas! Ob jutranji zori bi pričeli, po dvajset v eni vrsti. Do solnčnega zahoda bi marširali mimo nas deset dni nepretrgoma. Toda še ne bi bilo konca. 21 dni bi šli mimo nas, v strnjeni vrsti po dvajset vsi francoski mrtveci. Ruski bojevniki, ki so izkrevaveli na bojnih poljanah, bi šli mimo nas pet tednov nepretrgoma! V vrstah po dvajset... Dva meseca in pol bi korakali, od zore do mraka vsi skupaj! Ni še ne bi bili vsi. Nemci in njihovi zavezniki so še tu. Njihovi mrtveci bi korakali mimo nas šest tednov nepretrgoma, od zore do mraka v vrstah po dvajset...

Takšne in podobne žalostne misli obhajajo slehernega človeka, ko se spomni, da je 11. t. m. zopet bojevniki praznik — miru! Ta dan nas pa tudi spominja, da je minilo 17 let, odkar so prenehale sovražnosti na zapadni fronti. Bojevniki in pristaši mednarodnega bratstva so si ta pomembni dan izbrali kot praznik sožitja, strpljivosti in miru vsega človeštva. Na vsakoletno obletnico dneva, ko so prenehali grmeti topovi na bojnih poljanah, ko je utihnilo globoko regljanje mrtvaških ragelj« in ko je bilo iz roke smrti iztrgano strašno sredstvo moderne tehnike in kemije, naj bi se z javno besedo, tiskom in sploh z vsemi modernimi sredstvi demonstrialo proti vsakemu človeškemu krvoprelitju. Ob tej priliki naj bi se ljudstvu jasno predočiti vse grozote ter nesmiselnosti minule in sploh vsake vojne.

Naša zahteva je predvsem, da ljudstvo neposredno odločaj o svoji usodi!

Vsaj tako se je hotela ljudstvu predstavljati. Posebno agilni so bili pri tem maskiranju oni krogi, katerih roke so nosile še vidne znake tople človeške krvi. Da, ker ta kri je vzbujala strah in slabo vest. Ustvarjena je bila iluzija, kakor, da je vsaka bodoča vojna nemogoča. Vsaj tako se je v prvih povojnih letih gledalo na ta problem in temu primerno se je tudi obhajal dan miru. En dan v letu je služil ideji miru, človečanstva in napredka. Če pa danes, po sedemnajstih letih od dneva, ko je človeštvo spet spoznalo ceno življenja, napravimo obračun našega dela v korist miru, moramo priznati, da je ideja svetovnega miru propadla na vsej črti. In ne le to! Še več, smelo smemo trditi, da ni več daleč dan, ko bo vsako delo za mir in bratstvo med narodi gledano z vidika defetizma in izdajstva. Danes, ko grozote bodoče svetovne vojne zopet zastrupljajo mednarodne znosne odnose, ko se na vseh koncih in krajih sveta čuje žvenket orožja, po Abesiniji pa divja vojna furija, se moramo vsi prepričani bojevniki — poborniki miru poprijeti z vso energijo apostolskega poslanstva in dela za mir in bratstvo med narodi. Z vsem svojim delom oznanujmo, da nam samo mir prinaša srečo, napredek in blagostanje. —

Ogromne so zapreke, s katerimi se nam bo skušalo onemogočiti delo za skupno srečo in dobrobit. Toda še večja mora biti naša vztrajnost, naš polet. Ne sme nas biti strah raznih mogočnih koncer-nov in njihovih eksponentov. Zaharov, Krupp, Škoda, Wickers in vsi ostali »grobokopi sveta« nimajo nobene pravice, da radi prosperitete svoje vojne industrije vržejo človeštvo v nov krvav metež in pogin. Naša bojevnikiška dolžnost je, da onemogočimo delo onim, ki hočejo ustvariti plemensko-šovinistični tip naroda, razbiti moramo sugerirano iluzijo, da so priprave na vojno najboljše jamstvo za mir. Mir pod orožjem ni mir, to je le prikrita kriza miru, ki onesposoblja narodno gospodarstvo in

razdrapanost na vseh koncih in krajih, prišlo naše vzorno združništvo in domači kredit na psa, da nobenemu več ne zaupamo, pa naj nam še tako lepo govori k srcu, so temu težko popravljenemu zlu edino krivi bivši politikoni!

Vsa politika je obstojala pri poklicnih politikih v tem, kdo bo poslanec, kdo in koliko let bo eden ali drugi za ministra s penzijo. Svojim priganjačem so pa delili milosti, da se jih je imenovalo za razne predsednike, odbornike, župane itd. Narod pa naj mirno čaka na boljše čase. Kdor tega dozda še ni uvidel, mu je pač težko pomagati.

Kmetje in delavci! Spomnite se samo na zadnje volitve! Kaj vsega niso razni kandidatje obljubljali? Neki mali Caheju podoben politik, ki je baje star borec za kmetijske ideje, se je povzpelo do trditve, da našemu kmetu ni potreba več strokovnega pouka, ker mu v teh težkih časih prav nič ne pomaga, ampak naj se ga bolj politično izšola. »Politično šolo«, to naj ima naš kmet pred očmi, pa bo dobro. Tako in slično je govoril ta kmetijski odrešenik, pri tem pa si je na tihem in pritajeno muzal in mislil: »Samo da bom poslanec, pa bo dobro, kaj vse drugo!«

V prejšnjem stoletju smo imeli zla-svoje početel!

Somišljeniki, kmetje, delavci, na delo!

Stopil si kot pravi bojevniki za pravično stvar v slovensko fronto! Vsa čast ti, da se priznavaš smelo k onim, ki jim je pri srcu bodočnost slovenskega naroda! Bodi ponosen in šteji si v čast, da si se pridružil množicam onih pogumnih slovenskih mož, ki hočejo priboriti slovenskemu narodu njegovo suvereniteto! Vendar pa ni to še vse! Dela je vse preveč, a delavcev premalo! Potrebno je, da pri oranju slovenske ledine tudi ti zastaviš vse svoje mlade moči! Ni dovolj, ako si samo naročen na »Bojevnika«, ter da ga morebiti še pazno prečitaš. Tvoja dolžnost je, da navdušuješ zanj tudi druge, da agitiraš za nove naročnike, od hiše do hiše! Vеди, da je sleherni glasilo za svojo idejo najboljši in najzgovornejši propagandist in agitator! Ako naletiš na znanca iz sosednje vasi, skušaj obrniti pri tem razgovor tudi na našo slovensko stvar, povej mu kdo smo in kaj hočemo in kako hočemo odpomoči vsemu sedanjemu zlu! Skušaj ga pridobiti za našega naročnika!

Iz vrst naših železniških delavcev

Kdo nas ne pozna? Saj je vsakomur znano, da je naš železniški delavec oziroma »krampar« onaj uboga para, ki se dan in noč bori za svoj obstanek in katerega človečanske pravice so pokopane sedem klafter pod zemljo... Težko je naše trdo delo, a še težja je trpka zavest, da je vse to nemilostno prezrto od merodajnih činiteljev, ki ne zro v nas polnopravnega človeka, marveč le — žalostno toda resnično — železniško »barabo«. Nočejo uvideti, da je tudi »krampar« upravičen zahtevati za svoje pošteno, delo, tudi pošteno plačilo! Nešteti so primeri, ko se je železniški delavec radi oslabeledosti, ki je posledica glada in pomanjkanja, zgrudil pri delu ali pa popolnoma izrpan domov grede. Vse to naša javnost ve, če ne drugače vsaj iz našega dnevnega časopisja. Ali vedo, vse to oni merodajni činitelji, ki kujejo njegov pravilnik, ki odločajo o njegovi bodočnosti?? Ali vedo, naši narodni »voditelji«, da naš železniški »krampar« dobesedno strada ob prepičlem mesečnem zaslužku, ki znaša komaj za eno poslansko dnevnicu? Ali vedo, da ravno on, ki je v železniški službi izpostavljen vsemu zlu največ, je tudi pri vsakokratni redukciji in »praznovanju« prvi na vrsti?

Ali je mar zato še čudež, ako za politično idejo naših mastnih »nacionalnih« podbradkov ni več dovzeten, marveč se razočaran in duševno strt odmička od vas vedno bolj?! Da! Ponižan, zapostavljen in ogorčen je naš železniški delavec, ko vidi, kako se mu krati pravica do poštenega in človeku dostojnega življenja in ko se mu nalagajo vedno nova bremena z raznimi redukcijami.

sti na deželi mnogo opraviti z raznimi oderuhi, ki so prebrisano in neusmiljeno izmzgavali ljudstvo. Naše predvojno združništvo jim je zadalo smrten udarec. V povojnem času so pa nastopili, zlasti v zadnjih letih razni spekulantlanti v obliki politikov. Ti ljudje so posebnega kova in si domišljajo, da so nekam vzvišeni nad vsem ter da smejo početi vse, kar se jim zljubi. Imajo tudi nekam čudne pojme o vsem. Vse, kar jim ni pogodu in ne ustreza njihovim kapricam, smatrajo za slabo. Zvičnost, domišljija, pretkanost, gobezdavost, zloba in bahavost ter skrb za lasten žep je bila čednost teh ljudi, ki jih imenujemo politikoni.

Naše kmečko in delavsko ljudstvo je končno spregledalo. Ne bo jih nihče več vodil za nos! Dovolj je razočaranj, dovolj trpljenja! Povejmo odkrito raznim političnim bevsarjem, da smo jih spoznali! Najboljše bi bilo, da se udrejo v zemljo, kakor indijski fakirji in da živijo spokorno kakor jazbeci od masti in grdobij, ki so se jih nabrali za časa svojega »uspešnega delovanja« za slovenski narod. Zapravili so zaupanje, zapravili so vse med našim delavnim narodom! Odgovor bodo pa še dajali za

Oglasi se pa tudi sam po možnosti s kakim dopisom ali člankom v »Bojevniku«. Naj te ne moti, ako ti bo roka in beseda od kraja morebiti okorna, nič zato, saj ni še nihče padel učen na svet! Prepričan pa sem, da ti bo tudi tovariš urednik rad ponudil svojo blagohotno pomoč! Ako hočemo »Bojevnika« spraviti tudi po svoji vsebini na višino prave slovenske ljudske tribune, potrebujemo pa vseh naših vaseh naše poročevalce. Še boljše je, ako se osnujejo po naših vaseh poročevalski »krožki« z nalogo, da skrbje za redne dopise in članke za »Bojevnika«. Vsi ti bodo predstavljali poročevalski štab, a obenem tudi lahko sondirali teren za naš čas, ki je že na vidiku. Na ta način bo pa tudi našemu tov. uredniku olajšano delo, ker bo lahko izbiral iz dobrega, le najboljše.

Tovariš na delo! Širi našo slovensko idejo z vsemi svojimi močmi in ob vsaki priliki! Bližnji čas nas mora najti popolnoma pripravljene, složne in jake! Tovariši na delo!

jami. Krčevito se mu stiska okorna žuljava pest, ob trpkem spominu na vsakokratne volitve, ko je bil pod pezo groženj in nasilja primoran javno glasovati proti svoji vesti. Razni politični in strankarski coperniki so mu obljubljali med, četudi je sam predobro vedel, da ne premorejo niti čebel... Toda ob misli na ubogo svojo družinico, in v strahu pred prostrano cesto brezposelnikov-brezdomcev, je bil primoran glasovati za požrešne »narodne« trote.. Res, da se je čutil precej olajšanega vsaj v svojem političnem robstvu, ko je nastopila sedanja vlada, v znamenju demokracije in socialnosti?...

Predobro se zavedajo železniški »kramparji«, da so prav tako potrebni za opravljanje železniške službe, kot so ostali na višjih položajih, in da še ni izumrla ona sveta življenjska pravica, ki velja enako za vse. Zato pa tudi mi »kramparji« stopamo spontano v slovensko fronto, kot neutrudljivi kopači naše lepše, skupne bodočnosti!

Poravnajte naročnino, če tega še niste storili!

Dopisi

RIBNICA NA DOLENJSKEM

V ponedeljek 28. pr. m. ponoči se je smrtno ponesrečil na Fari pri Kočevju Franc Lovšin, posestnik v Goriča vasi pri Ribnici na Dolenjskem. Star je bil šele 30 let in je zapustil mlado ženo z otrokom. Pokojnik je spremljal tovrstni avto, naložen z vsakovrstnimi živili, ki se je na ovinku prevrnil in ga

pokopal pod seboj. Pokojni Lovšin je bli izredno priden in skrben gospodar, ki je razumel današnji položaj, bil izredno zaveden Slovenec in se zato z veliko vnemo oprijel naše miselnosti. Naj počiva v miru in zemljica naj mu bo lahka odeja!

ŠT. JURIJ POD KUMOM

V nedeljo, 17. t. m. ob 13. uri bo pri nas shod slovenske fronte, in sicer v gostilni F. Boriška v Škledrovcu. Na shod vabimo vse somišljenike, da v čim večjem številu manifestirajo za svobodo, mir in demokracijo.

Alojz H.

IZ PREKMURJA

Nov cestni odbor za soboški srez G. ban je dne 23. pr. m. razrešil dolžnosti članstva cestnega odbora gg. Cvetka Ludvika, Pertota Kristjana, oboja iz Sobote, Titana Janeza, župana v Kupšincih, Kūharja Štefana, člana banskega sveta in župana v Puconcih, Kūharja Ivana iz Tešanovec, Carja Šandorja, župana v Mačkovec, Kovača Jožefa iz Prosenjakovcev, Maršika Franca iz Gor. Lendave, Kerčmarja Aleksandra iz Adrijane, Žiška Janeza, župana iz Šalovcev in Kūčana Petra, župana v Križovcih. Novi cestni odbor sestoji iz članov: Hartner Ferdinand, soboški župan, kot načelnik, Celec Ferdo, župan Sobote-okolica, kot njegov namestnik; člani: Bajlec Franc, Kerec Franc, oboja iz Sobote, Vukan Jožef iz Tišine, Džuban Josip iz Križevcev, Vaš Karol iz Sela, Simi Štefan iz Kupšincev, Palatin Šandor iz Pečarovcev, Štefanec Franc iz Šalovcev, Kočar Matija iz Skakovec, Lazar Štefan iz Stanovec, Časar Emerik iz Markovec, Mekiš Štefan iz Muskove, Lovenjak Avgust iz Cankove, Gomboš Karol (Petrov) iz Šalamenec, Slavič Štefan iz Martjanec, Smodiš Jožef iz Gornjih Petrovcev. Nejasen je položaj tišinskega župana Gaborja Fraceta, ki je bil dosedaj član, a v novem odloku ni niti odstavljen niti imenovan. Javnost je sprejela te spremembe z zadovoljstvom na znanje. Iz odbora so odšli možje, ki so bili iz najožje okolice posl. Benka in so zato mislili, da so večni na svojih položajih in lahko delajo, kar hočejo. Obenem pa se je dalo sedaj zadoščenje g. Celecu, ki je bil pod prejšnjim režimom odstavljen iz odbora brez upravičenih razlogov le na zahtevo posl. Benka.

Poslovanje hranilnic.

Med prebivalstvom se čujejo vedno ostrejša pritožbe radi tega, ker nekatere posojilnice posojajo zopet denar, a vlog vlagateljem ne izplačujejo. S takim postopanjem ne samo, da delajo škodo svojim vlagateljem, temveč tudi rušijo zaupanje prebivalstva do združništva. Radi hipnih koristi se pač ne bi smelo izpodkopavati temeljev ideji.

Vinski trg

Šmarnica, pa tudi druge sorte, so prav dobro obrodile. Za Jeruzalem ni med našim ljudstvom nobenega zanimanja niti navdušenja, pač pa je veliko povpraševanje za robo iz Hrvaške in Slovenskih goric.

Premestitev

S soboške gimnazije je premeščen na gimnazijo v Nikšić (Črna gora) g. prof. Mušič Rudolf.

Tišina

Naše poročilo o občnem zboru Prosvetnega društva je zameglilo oči nekaterim gospodom, ker so ga čitali po svoje, kakor se bere iz zadnjih »Novin« pod naslovom »Bojevniki« i Slov. Krajina«. Če tudi je naš list v današnjih političnih prilikah nekoliko drugega mišljenja nego »Novine«, vendar smemo dati priznanje tudi osebam, ki so bližje »Novinam« nego nam. Nam je resnica in pravica prvo, zato tudi v tem smislu pišemo. »Novine« pa se tega načela — priznanje vsakomur, komur gre — menda ne drže, kar potrjuje ravno njihovo zadržanje ob priliki tega občnega zbora. Odmotavanje prepuščamo

Vam, za nas ni ničesar zamotanega. Prepričani pa smo, da odklanjajo Vašo zahtevo po odmotavanju tudi tisti, na katere mislite, ker se še drugih groženj niso bali in so vzvišeni nad dopisnikom v »Novinah«. Prijateljstvo pojmujejo v čistem pomenu besede brez vsakih zahrbtnih namerov in se tudi od tega stališča ne damo od nikogar odvrniti. »Presedlitev« pa ni pojem našega leksikona, pripravljeni pa smo tudi o tem z dopisnikom »Novin« razpravljati, ako želi.

Odklanjamo

Zadnja »Murska Krajina«, ki je last g. posl. Benka, se je v uvodniku razjokala. Naročen pisec je napisal uvodnik »V pomislek«, ki prav spada v štimungo Vseh svetih, po svojih trditvah pa v predpust. Sedanji režim, da ne upošteva onih gospodov, ki so zadnja leta vedrili in oblačili v Prekmurju, jih odriva in ustvarja JRZ brez dovoljenja teh gospodov ter jih ne postavlja zopet na vodilna mesta. Ker uvodnik ne more položiti na tehtico nobenih zaslug, ki so jih ti gospodje v času svoje absolutne vlade pri nas storili za naše kmečko in delavsko ljudstvo, se povzpne do predpustne trditve o 3000 in še več organiziranih radikalov! Pisec se je moral sam smejeti, ko je to pisal. Saj vendar pri nas vsak otrok ve, kako je prišlo l. 1927. do onih glasov za g. župnika Legrada, ki je kandidiral na radikalni listi. S takimi metodami bi lahko vsaka lista dobila toliko glasov. Po končanih volitvah, ki pa so v stvari pomenile najhujšo pljusko prekmurkim volilcem, je bilo tudi konec naše radikalije. Nobene organizacije, nobenega dela. Sicer pa so voditelji teh volilcev po l. 1929. zapustili radikale ter se vdinjali vsem režimom, nekdo je stopil celo med bristolce. Občudujemo te gibčnosti, ki pa morajo najti svoj konec. Razumljivo takoj, da JRZ odklanja take voditelje in noče imeti posla z njimi, da si ne pokvari vse možnosti razvoja med nami. Prav odločno pa odklanja to družbo izvenparlamentarna opozicija! Način, kako se ti ljudje ponujajo opoziciji v tem uvodniku, je pa sploh svojevrsten. Ako jih JRZ ne sprejme, pišejo, se bodo strnili v opozicijo, v tem slučaju pa da preti resna nevarnost, da bi odločujoče vplival politični program sosedne banovine. »In to ne bi bil korak k normaliziranju notranje političnih razmer«, zaključuje uvodnik. Gospodje, odklanjamo Vaše naziranje, da izključuje opozicija normalizacijo razmer, nasprotno, baš v tem interesu delamo! Ljudi, s takimi Vašimi nazori odklanjamo! Med nami so dobrodošli samo ljudje s politično ravno linijo, ne pa konjunkturisti iz oni, ki so v dobi diktature denuncirali in tiranizirali!

Listnica uredništva

IZJAVA

»Opozorjeni, prav radi objavljamo, da naš sotrudnik g. Lojze Smolej, zasebnik iz Kranjske gore, ni identičen z g. Lojzetom Smolejem, mizarjskim mojstrom, istotako iz Kranjske gore. Ker nam je do tega, da teh dveh gospodov ne bodo zamenjavali, se bo g. Smolej podpisoval v bodoče pri svojih člankih kot »Lojze Smolej — Boro-vec.«

Franc Beltram: Pride na vrsto v prihodnji številki. Pošljite nam še kaj!

J. K. Kakor vidimo, ste si glede cenzure na jasnem. Opozarjamo Vas na članek v belgrajskem »Vremenu« pod naslovom »Kakšna mora biti cenzura«. »Vreme« prinaša tole poročilo iz Madrida: »Zaradi velikega števila cenzuriranih člankov v listih je včeraj minister notranjih del ponovil svoja prejšnja navodila o izvrševanju cenzure: Cenzura ne sme biti instrument obrambe gotovih političnih strank, temveč se sme uporabljati samo pri napadih proti splošnim narodnim institucijam ali pa sploh proti Španci.«

A. D. Vašega članka nismo mogli priobčiti, a ne po naši krivdi.

F. M. Vaših dragocenih prispevkov ne moremo priobčiti. Upamo, da nas razumete.

S pominske svečanosti v Lesičnem

Narodni poslanec dr. Rudolf Dobovišek s soprogo

Ob vsej cesti Lisično-Pilštajn so stali kmečki fantje in možje

Drugi slavalok na cesti proti Pilštajnu — Z odra na njem je obsipavala kmečka mladina brate Hrvate

Med govori pred rojstno hišo † inž. Janeza Mačka

Živela kmečka sloga! — Le vkup, le vkup, uboga gmajna! — Množice hite proti Pilštajnu Hrvatom naproti

Skupina hrvaških kmetov v slikovitih narodnih nošah

Zahvala

Prva velika manifestacija naše slovenske fronte v nedeljo 3. t. m. je nadkrilila vsako pričakovanje in ogromni tisoči slovenskih kmetov iz vseh delov Slovenije so jasen dokaz, da naša slovenska misel prodira v najširše plasti naroda.

Šmarski okraj je pokazal strumno disciplino. Niti ene fare ni bilo, da ne bi bila častno zastopana. Bližnje so prišle kar v stotinah. Odlična sta se izkazala tudi brežiški in celjski okraj, nad vse impozantno zlasti Bi-

zeljsko in zavedna Savinjska dolina. Videli smo tovariše iz Prekmurja, Bele Krajine, Dolenjske, Gorenjske, Ljubljane, Prlekije, Maribora itd.

Če pomislimo, da je Lesično tako daleč od prometnih zvez (33 km od Celja in 30 km od Rajhenburga) in da leži v kotlini za hudimi klanci, je pa vendarle prišlo 169 avtomobilov in avtobusov, okrog 2000 kolesarjev, nad 100 kmetov, ljudstva pa okrog 10.000. Ves promet se je izvršil brez vsakega incidenta ali nezgode! Rediteljski zbor kmečkih mož in fantov je pokazal, da znamo kmetje sami vzdržati najboljšo disciplino,

brez žandarjev, katerih tudi nikjer ni bilo videti, kar je napravilo zelo dober utis.

Enodušnost kmečke množice in trdna volja, boriti se za pravice slovenskega kmečkega in delavskega ljudstva, je bila vidno poudarjena na tej prekrasni proslavi. Pa naj govori in pišejo naši nasprotniki, kar hočejo, Lesično je pokazalo nedvomno velikanski razmah slovenske kmečke zavesti.

Prijatelji! Dolžnost mi je, da se najiskrenejše zahvalim vsem, ki so sodelovali — zlasti Pilštanjčanom, Zagorjanom, Prevorjanom in Kozjanom,

saj ste sami sebe prekosili! — kakor vsem tovarišem širne domovine, ki so prihiteli k nam.

Zlasti pa velja naša najiskrenejša zahvala zagrebškim Slovincem in bratom Hrvatom, da so omogočili to svečanost.

Za bodočnost pa nam bodi geslo, kakor je bilo zapisano na prvem slavaloku: »Živela kmečka sloga! Le vkup, le vkup, uboga gmajna!«

Naprej v boj za staro pravdo!

Celje, 4. novembra 1935.

Dr. Rudolf Dobovišek
narodni poslanec.